

Huvudman

Göteborgs kommun
grundskola@grundskola.goteborg.se

Beslut

Datum 2025-02-20

Dnr SI 2024:7782

Sida 1 (8)

Ärendet

Tillsyn av anpassad grundskola vid Bergsjöskolan F-9 i Göteborgs kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Göteborgs kommun att senast **den 2 september 2025** ha vidtagit nedan angivna åtgärder. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen. Om Göteborgs kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Göteborgs kommun ska vidta följande åtgärder

1. Se till att all undervisning bedrivs under ledning av lärare. Huvudmannen ska i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder inkomma med uppgifter om vilka lärare som ansvarar för och bedriver undervisning i respektive ämne och ämnesområde i den anpassade grundskolan (1 kap. 3 § och 2 kap. 15 § skollagen, 5 kap. 2 § skolförordningen).
2. Se till att lärare använder sig av nationella bedömningsstöd under höst- och vårtermin för att bedöma elevernas kunskapsutveckling i svenska, svenska som andraspråk och matematik för elever i årskurs 1 och 3 (4 och 7 §§ Skolverkets föreskrifter om obligatoriska nationella bedömningsstöd i svenska, svenska som andraspråk och matematik i anpassade grundskolan (SKOLFS 2024:598)).
3. Se till att upprätta en plan mot kränkande behandling för aktuell verksamhet och läsår. Planen mot kränkande behandling ska innehålla en översikt över de åtgärder som ska påbörjas eller genomföras under det kommande året för att förebygga och förhindra kränkande behandling. En plan mot kränkande behandling, med det innehåll som anges ovan, ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. I arbetet med

att utarbeta och följa upp planen ska eleverna ges möjlighet att delta (6 kap. 6–8 §§ skollagen, 2 § förordningen [2006:1083] om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling).

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i den del som rör skolans förebyggande arbete för trygghet och för att motverka att elever blir utsatta för kränkande behandling.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till dokument.goteborg@skolinspektionen.se eller per post till Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet, dnr 2024:7782, i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån en risk- och väsentlighetsanalys inlett en tillsyn av skolenheten för anpassad grundskola vid Bergsjöskolan F-9 i Göteborgs kommun. Vid tiden för tillsynen består skolenheten för anpassad grundskola av 44 elever som läser ämnen, ämnesområden eller en kombination av dessa.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten följer bestämmelser gällande att lärare ska ansvara för undervisningen och att nationella bedömningsstöd ska användas. Skolinspektionen har även bedömt om personalen bedriver ett förebyggande arbete för att skapa trygghet för eleverna samt om skolenheten har en plan mot kränkande behandling som uppfyller författningarnas krav och tas fram och följs upp under medverkan av elever.

Tillsynen har genomförts den 21-22 januari 2025 genom intervjuer med elever, lärare, lärarassistenter, personal i elevhälsan och skolledning samt lektionsobservationer. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats. Huvudmannen har yttrat sig över allt material med betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Undervisningen under ledning av lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Under besöket vid skolan har Skolinspektionen intervjuat ett urval av lärarassistenter och lärare. I intervjuerna har de berättat att det i undervisningen i de flesta ämnen och ämnesområden är lärarna som ansvarar för planering, genomförande och bedömningar, men att det sker med stöd från lärarassistenter. I undervisningen i "hemkunskap", som utgör en del av skolans undervisning i ämnesområdet vardagsaktiviteter, ansvarade dock en lärarassistent för samtliga delar av undervisningen under höstterminen 2024, uppger de intervjuade lärarassistenterna såväl som lärarna. Vidare berättar en av lärarassistenterna att hen har motsvarande ansvar under den här terminen. En annan lärarassistent uppger att hen har eget ansvar för planering, genomförande och bedömning i undervisningen i ämnet engelska för eleverna i årskurs 3. Lärarna bekräftar under intervju att det är lärarassistenterna som ansvarar för denna undervisning.

Rektorn och biträdande rektor berättar under intervju att de nyligen tillträtt sina tjänster och att de därför "ärvt" tjänsteplaneringen som gäller för detta år från tidigare skolledning. De berättar vidare att det är först vid tiden för tillsynen de börjat få överblick över vilken personal som undervisar i vilka ämnen och ämnesområden och vilken utbildning personalen har. Då har de sett att det i vissa fall är lärarassistenter som ansvarar för undervisningen.

I den personalförteckning huvudmannen skickat in till Skolinspektionen inför tillsynen anges att ovan nämnda lärarassistenter är anställda som lärarassistenter och inte som lärare.

Rättslig reglering

Enligt skollagen avses med undervisning de processer som på lektioner eller vid andra lärtillfällen leds av lärare eller förskollärare mot mål som anges i förordningar och andra författningar som ansluter till denna lag och som syftar till utveckling och lärande genom att barn eller elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden (1 kap. 3 § skollagen). Vidare anges i skollagen att lärare ansvarar för den undervisning som han eller hon bedriver och endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen, om inte någon av skollagens undantag är tillämpliga (2 kap. 13, 15 och 18 §§ skollagen).

I skolförordningen anges att eleverna genom strukturerad undervisning ska ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna ska uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper eller betygskriterier som minst ska uppfyllas och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen (5 kap. 2 § skolförordningen).

I förarbetena till skollagen anges att definitionen av undervisningsbegreppet innebär att lärandeprocessen sker under ledning av lärare eller förskollärare. Med detta menas inte att dessa måste vara närvarande i undervisningslokalen eller motsvarande all lektionstid. Tanken är dock att för att en aktivitet ska klassas som undervisning måste en lärare eller förskollärare ha det övergripande ansvaret för det som ska göras (prop. 2009/10:165, s.633).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att verksamheten vid Bergsjöskolans anpassade grundskola inte uppfyller författningarnas krav avseende att all undervisning ska bedrivas under ledning av lärare. I Skolinspektionens utredning har det framkommit att lärare i de allra flesta fall är de som ansvarar för planering, genomförande och bedömning i undervisningen även om det i viss utsträckning sker tillsammans med lärarassistenterna. Samtidigt har det framkommit att det i ett fåtal fall är lärarassistenter som själva ansvarar för planering och genomförande av undervisningen, vilket strider mot författningarnas krav om att det är lärarna vid skolenheten som ska ansvara för dessa uppgifter. Mot denna bakgrund förelägger Skolinspektionen Göteborgs kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Nationella bedömningsstöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Inför tillsynen har Skolinspektionen begärt att rektorn besvarar ett antal frågor om skolenhetens verksamhet. På frågan om skolan använder sig av de nationella bedömningsstöden har rektorn svarat att de inte använt dem. När Skolinspektionen besöker skolan och intervjuar skolledningen bekräftar rektorn och biträdande rektor att lärarna och elevhälsan hittills inte använt sig av bedömningsstöden men att de planerat för att det ska göras senare under terminen. I intervjuer med lärare och lärarassistenter uppger även de att de tidigare inte använt sig av nationella bedömningsstöd för att bedöma elevernas kunskapsutveckling och behov av tidiga stödinsatser, men att detta är ett arbete som de ska börja med senare under terminen.

Rättslig reglering

I skolförordningen anges att nationella bedömningsstöd ska användas i matematik och svenska eller svenska som andraspråk i årskurs 1 och 3 för anpassad grundskola (10 kap. 11 § skolförordningen). I 4 och 7 §§ Skolverkets föreskrifter om obligatoriska nationella bedömningsstöd i svenska, svenska som andraspråk och matematik i anpassade grundskolan (SKOLFS 2024:598) anges att Skolverkets nationella bedömningsstöd i dessa ämnen ska användas vid avstämningstillfällen under både höstterminen och vårterminen för att bedöma kunskapsutvecklingen för varje elev i årskurs 1 respektive årskurs 3. Läraren ska använda bedömningsstödet utifrån hur långt eleven har kommit i sin kunskapsutveckling.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen inte uppfyller författningarnas krav på att nationella bedömningsstöd ska användas för bedömning av elevers kunskapsutveckling i matematik, svenska och svenska som andraspråk i årskurs 1 och 3 i anpassad grundskola. Skolan planerar förvisso att börja använda bedömningsstöden senare under innevarande termin men har hittills inte gjort det. Eftersom bedömningsstöden ska användas under såväl höst- som vårtermin för att bedöma elevernas kunskapsutveckling och eventuella behov av tidiga stödinsatser är detta således en brist i förhållande till författningarnas krav.

Planen mot kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Inför tillsynen har Skolinspektionen begärt att få in en plan mot kränkande behandling för skolenheten. Huvudmannen har skickat in en sådan plan och i den anges att skol- och verksamhetsformer som omfattas av planen är förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola och fritidshem. Planen innefattar emellertid varken några beskrivningar av behov av åtgärder för anpassad grundskola eller åtgärder och utvärdering av åtgärder för denna skolform.

Skolledningen uppger under intervju att planen behöver omarbetas så att den bättre inkluderar anpassad grundskola.

I intervjuer med lärare, elevhälsan och skolledningen berättar samtliga grupper att skolan inte kartlagt elevernas trygghet och trivsel med hjälp av enkäter eller andra metoder, även om de planerar att göra detta senare under terminen. Det ska då ske med hjälp av en enkät som tas fram av en forskare som skolan samarbetar med och som anpassas till elevgruppen.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår vidare att huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling (6 kap. 7 § skollagen). Av skollagen framgår även att huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan (6 kap. 8 § skollagen). Planen ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet som planen gäller för. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad (2 § förordningen [2006:1083] om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen inte uppfyller författningarnas krav gällande plan mot kränkande behandling samt kraven på att elever ska medverka i upprättandet av planen. Skolenheten för anpassad grundskola har förvisso en gemensam plan med fritidshemmets verksamhet och skolenheten för grundskolan. Men utöver att detta nämns på ett ställe i planen så innehåller planen ingen mer information som berör anpassad grundskola. Således saknar den beslutade planen åtgärder och beskrivningar av eventuell uppföljning av tidigare genomförda åtgärder som rör anpassad grundskola. Vidare har det framkommit i

Skolinspektionens utredning att elever vid skolenheten för anpassad grundskola inte involverats i arbetet med att ta fram planen. Detta då de inte getts möjlighet att delta i någon kartläggning av hur de upplever tryggheten på skolan, vilket inneburit att skolan inte haft något underlag som åtgärder för denna elevgrupp kan utgå ifrån. Skolinspektionen bedömer att detta utgör en brist.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen). Göteborgs kommuns verksamhet vid skolenheten för anpassad grundskola vid Bergsjöskolan F-9 uppfyller inte författningarnas krav vad gäller vad gäller att lärare ska ansvara för undervisningen, att lärarna använder sig av de nationella bedömningsstöden samt att skolenheten har en plan mot kränkande behandling som uppfyller författningarnas krav och som tas fram och följs upp under medverkan av elever. Det finns därför skäl att förelägga Göteborgs kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Förebyggande arbete för att skapa trygghet och motverka kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens inlämnade dokumentation inför tillsynen framkommer att personalen vid skolenheten i de allra flesta delar bedriver ett förebyggande arbete för att skapa trygghet för eleverna och motverka att de blir utsatta för kränkande behandling. Lärarna berättar under intervju att de bedriver ett förebyggande arbetet för trygghet med sina elevgrupper och att detta arbete oftast integreras som en naturlig del av undervisningen. Det har även förekommit att elevhälsan varit involverad i arbetet och bland annat bedrivit ett arbete kring elevers språkbruk.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen. Huvudmannen ska säkerställa att det på

skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero (5 kap. 3 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten, förutom vad gäller ovan konstaterade brist avseende plan mot kränkande behandling, uppfyller författningarnas krav när det gäller förebyggande arbete för att skapa trygghet och arbete för att motverka kränkande behandling. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet är fattat av beslutsfattaren Tove Andersson.

Utredaren Daniel Talje har varit föredragande i ärendet.